

Світовий океан та його частини

Мета уроку: продовжувати формувати поняття «гідросфера» та її складові частини ;формування поняття «Світовий океан» та ознайомлення з його складовими; формувати знання про материки й острови, півострови; розвивати первинні практичні навички визначати географічне положення океанів та його складових, визначати глибини морів та океанів за шкалою глибин; продовжити формувати практичні навички роботи з географічним атласом, географічною картою, підручником, картографічні навички на основі роботи з контурною картою ; виховувати в учнів географічну культуру, розширювати світогляд учнів.

Обладнання: атлас, контурна карта, підручник, презентація.

Тип уроку: вивчення нового матеріалу

Основні поняття: Світовий океан, материк, острів, півострів, архіпелаг, атол, затока, протока, море.

Хід уроку

I. Організація класу (привітання, налаштування на роботу)

II. Актуалізація опорних знань (інтелектуальна розминка)

III. Мотивація навчальної діяльності

- Як утворилися сучасні материки ?
- Який мандрівник довів, що Земля шароподібна?

«Інтелектуальна розминка»

- 1. Найпоширеніший мінерал на Землі:**
- 2. 96,5 % вод всієї планети припадає саме на води:**
- 3. Вода в атмосфері перебуває переважно:**
- 4. Малому колообігу води відповідає характеристика:**
- 5. З усього об'єму води на Землі прісної води:**
- 6. Вода переходить з рідкого стану в газоподібний за температури:**
- 7. Великому колообігу води відповідає характеристика:**
- 8. Вода переходить з рідкого стану в твердий за температури:**
- 9. До поверхневих вод суходолу належать:**
- 10. Найменша кількість води перебуває:**

Пригадайте

???? Як утворювалися сучасні материки?

Нові терміни до скарбнички знань

матері́к

о́стрів

ато́л

архіпела́г

піво́стрів

Нові назви до скарбнички знань

о. Гренла́ндія

о. Мадагаска́р

о. Велі́ка Брита́нія

п.- ів Араві́йський

п.- ів Індоста́н

п.- ів Скандина́вський

п.- ів Крі́мський

Частини світового океана

Океани

моря

затоки

протоки

Суходіл в океані

материки

острови

півострови

ОКЕАНИ

– це великі ділянки Світового океану, що відділяються один від одного суходолом

МОРЯ

Море — це частина океану, що відрізняється від нього властивостями води (температурою, солоністю), течіями, організмами та відокремлена островами, півостровами або підвищеннями дна

Внутрішні - глибоко врізаються у сушу і з'єднуються з океанами вузькими протоками

Зовнішні - неглибоко входять в сушу і відокремлюються від океанів островами, півостровами, різними нерівностями (подняттями дна)

Міжострівні - це, як правило, невеликі моря, розміщені між групами островів, які відокремлюють їх від океанів

ЗАТОКИ

— це частина океану або моря, яка заточується в суходіл, але має із ними широкий зв'язок

Види заток

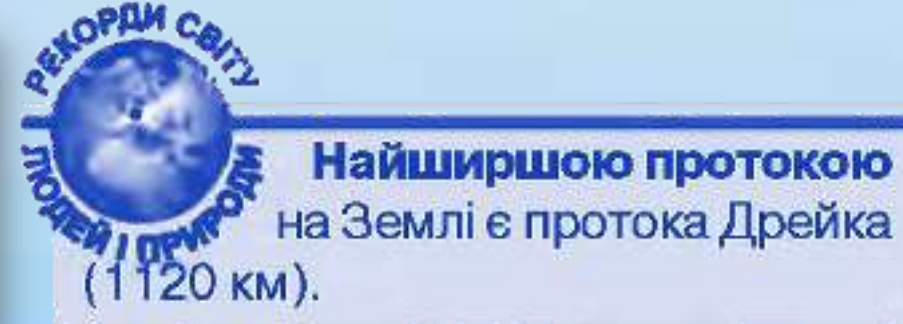
Бухти	Невеликі акваторії обмежені мисами або островами (східне узбережжя Євразії)
Губи	Морські затоки в гирлах річок (Північ Євразії)
Лагуни	Неглибокі, відділені вузькими піщаними косами (східне узбережжя Південної Америки)
Лимани	Подібні до лагун (Чорне, Азовське моря)
Естуарії	Воронкоподібні затоки в гирлах річок (Європейське узбережжя)
Фіорди	Вузькі і глибокі в скелястих берегах (Скандинавський півострів)

ПРОТОКИ

— відносно вузькі частини водного простору, що сполучають дві сусідні водойми і роз'єднує ділянки суходолу

Дрейка між Тихим та Атлантичним океанами

Гібралтарська між Атлантичним океаном та Середземним морем

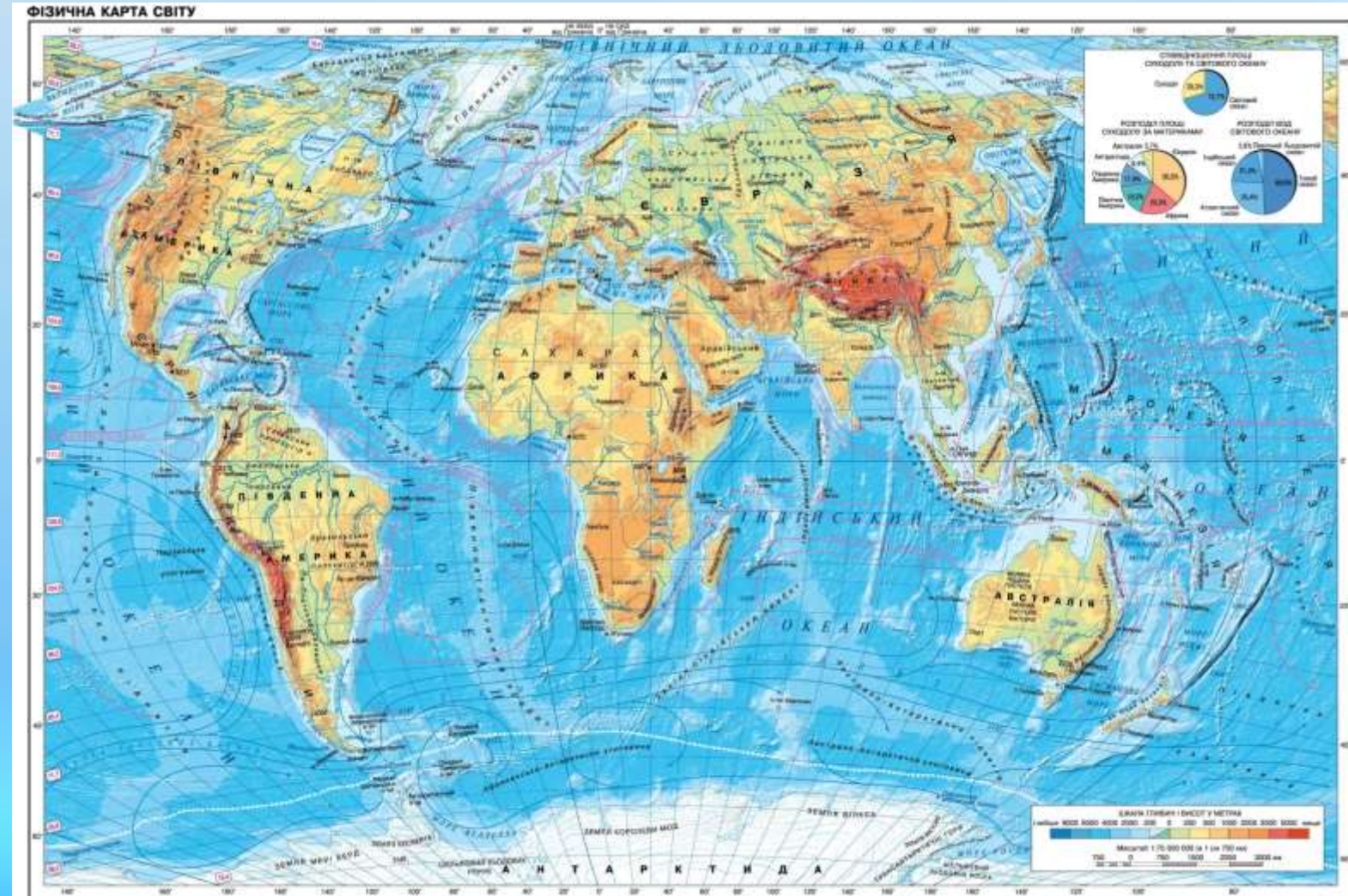
Керчинська між Азовським та Чорним морями

Материки – найбільші частини суходолу Землі

Материки

— великі за площею ділянки суходолу, які з усіх боків омиваються морями й океанами

**Їх ще називають
континентами
(від лат. – «неперервна
земля»)**

Скільки материків на Землі?

Площі материків

Завдання

- З'ясуйте, у скільки разів найбільший материк перевищує площу найменшого

Завдання

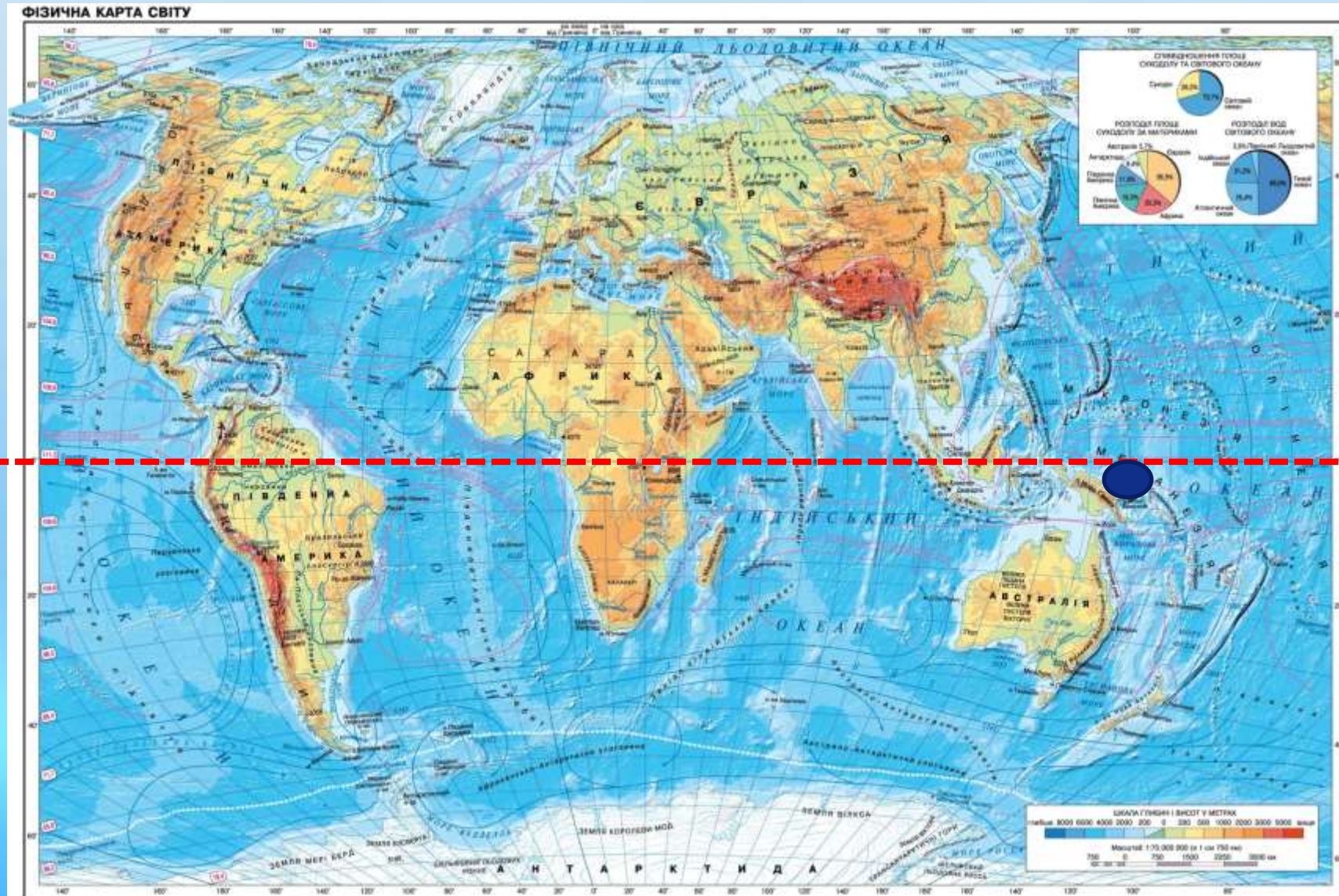
- За коловою діаграмою назвіть материки від найбільшого до найменшого

Співвідношення
площ материків

Завдання

- Установіть за картою, у якій півкулі Землі (південній чи північній) за площею переважають материки над океанами

Острови

— це відносно невеликі порівняно з материками ділянки суходолу, з усіх боків оточені водою

ПОХОДЖЕННЯ ОСТРОВІВ

Материкове

колишні частини
материків

*Гренландія,
Мадагаскар,
Велика Британія*

Вулканічне

наслідок виверження
підводних вулканів

*Ісландія,
Гавайські, Японські,
Маріанські*

Коралове

наслідок нагрома-
дження скелетів коралів

*Острови Великого
Бар'єрний риф*

Материкові острови

Види островів за походженням

Материкові — це колишні частини материка, що відокремились від нього внаслідок опускання частини суші нижче рівня моря

- зазвичай найбільші за площею
- знаходяться, як правило, на шельфі й мають подібні з материком риси природи: склад гірських порід, рослинний покрив і тваринний світ
- деякі утворилися при розколах давніх материків → їхні берегові лінії збігаються з узбережжями сусідніх материків

Поблизу кожного з материків можна відшукати острови материкового походження

-
- ФІЗИЧНА КАРТА СВІТУ**
- Ця фізична карта світу демонструє основні географічні особливості планети. Вона включає континенти, океани, моря, річки та озера. Карта також показує висоту над рівнем моря та глибину океанів, що дозволяє візуалізувати рельєф Землі. У верхньому правому куті знаходиться діаграма, що ілюструє розподіл населення за континентами. У нижньому правому куті наведено шкалу висот та глибин у метрах.
- Розподіл населення за континентами**
Континент	Відсоток населення
Азія	60%
Європа	12%
Північна Америка	10%
Південна Америка	5%
Африка	12%
Австралія	1%
- Шкала висот та глибин у метрах**
Висота / Глибина (м)	Колір
0 - 100	Білий
100 - 200	Жовтий
200 - 500	Оранжевий
500 - 1000	Червоний
1000 - 2000	Пурпурний
2000 - 3000	Темно-пурпурний
3000 - 4000	Синій
4000 - 5000	Темно-синій
5000 - 6000	Чорний

Материкові острови

Види островів за походженням

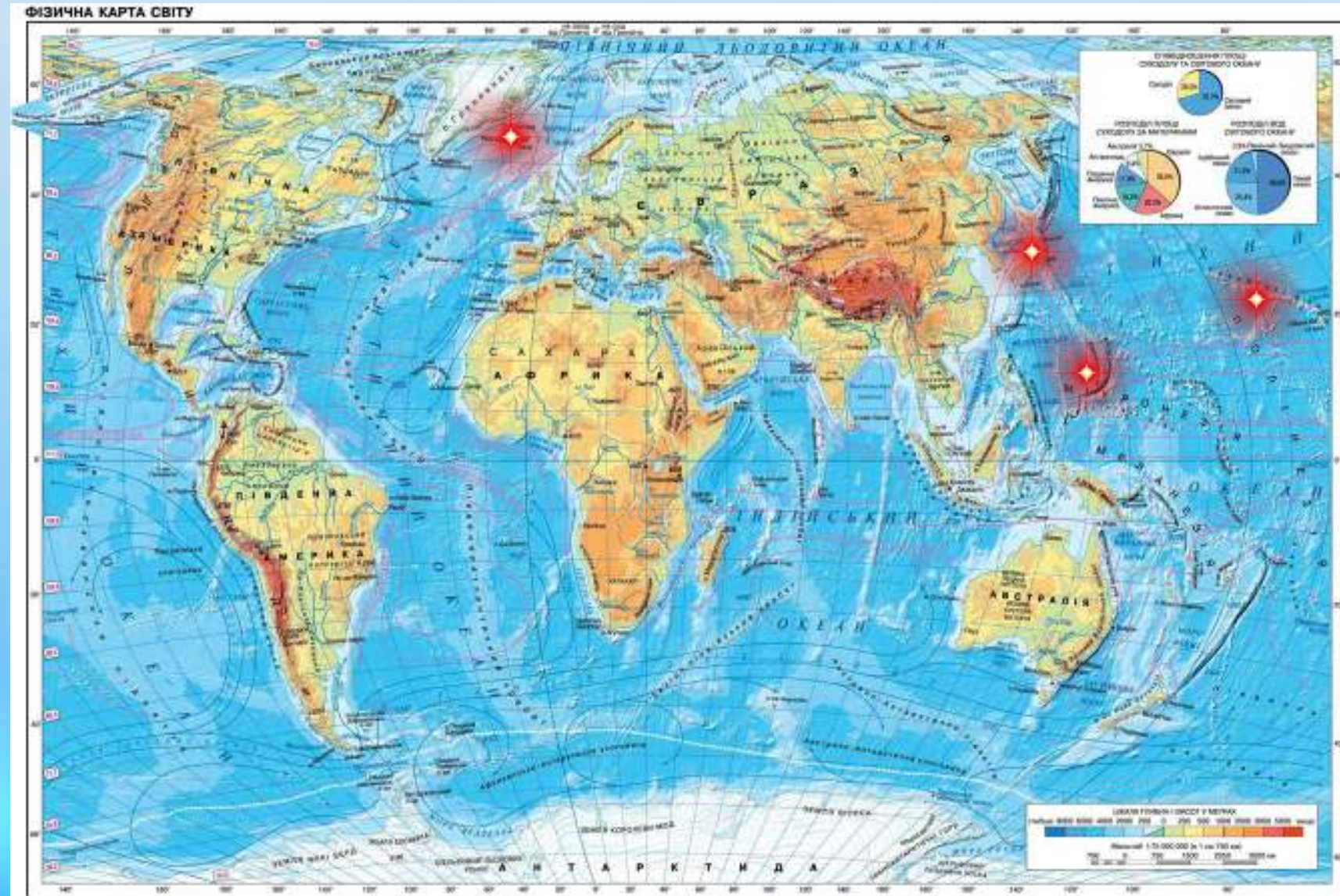
Вулканічні виникли внаслідок вивержень вулканів під водою, верхівки яких здіймають над океаном завдяки гірському рельєфу

- більш віддалені від материків
- як правило, мають значно менші розміри
- часто лежать на краях літосферних плит, де вулканічні процеси найбільш активні
- найбільше вулканічних островів у Тихому океані

Вулканічні острови

Найбільше вулканічних островів у Тихому океані

- Японські
- Маріанські
- Гавайські
- Ісландія (в Атлантичному океані)

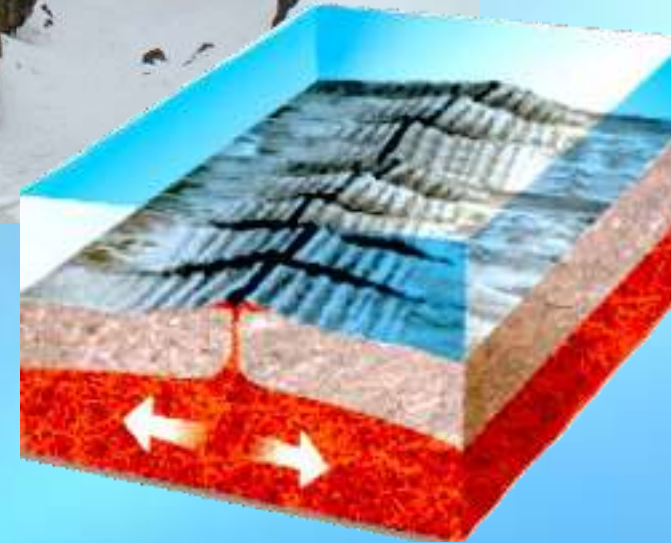
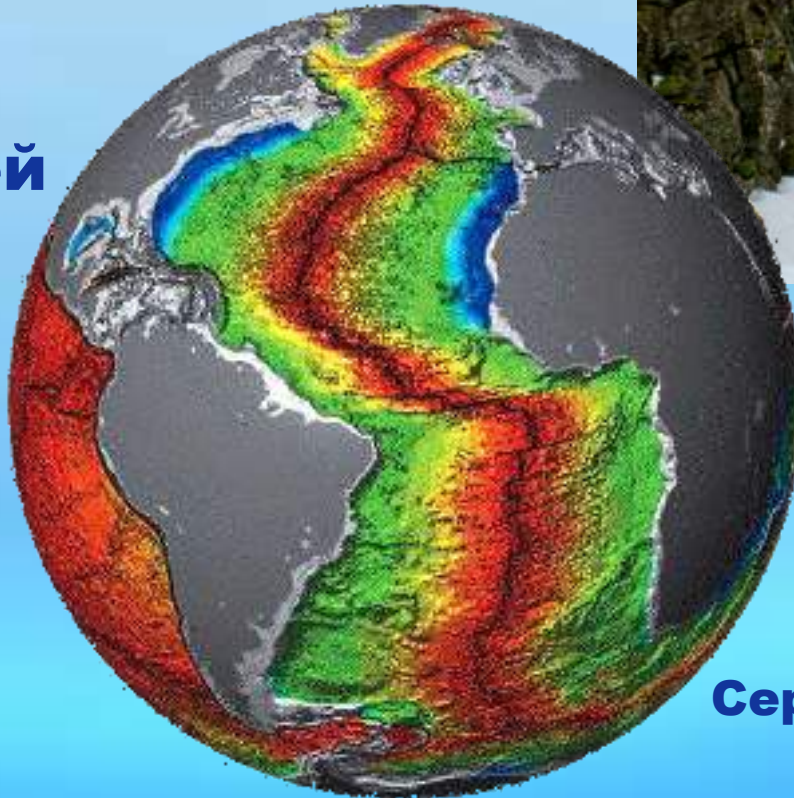

Найбільший за площею вулканічний острів

- о. Ісландія є частиною Серединно-Атлантичного хребта, який позначає межу між Євразійською та Північноамериканською літосферними плитами

Завдання

1. За малюнком поясніть, як утворився острів Ісландія
2. Оцініть переваги й недоліки життя людей на цьому острові

Тріщина (рифт) вздовж Серединно-Атлантичного хребта в Ісландії

Завдання

1. За малюнком поясніть, які зовнішні ознаки підтверджують вулканічне походження Гавайських островів
2. Поміркуйте, чому Гавайські острови розташовані дугою

**Гавайські острови (космічний знімок).
Є вершиною великого підводного
вулканічного хребта**

Коралові острови

Види островів за походженням

Коралові утворюються в результаті скупчення вапнякових скелетів коралових поліпів (колоній морських тварин)

- коралові поліпи живуть у морях тропічного поясу, на шельфі, де вода не нижче $+20^{\circ}\text{C}$
- під водою з їхніх вапнякових скелетів з часом розростаються коралові рифи

Великий Бар'єрний риф

– найбільша у світі коралова споруда простягається вздовж східних берегів Австралії на 2300 км

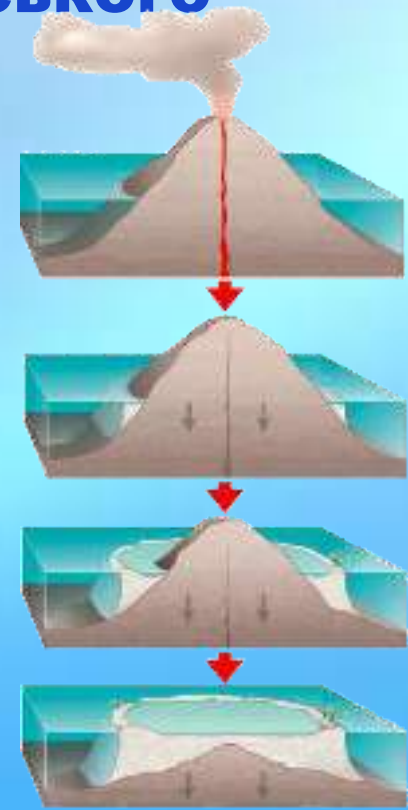
Завдання. Поясніть, які умови сприяли формуванню найбільшої у світі коралової споруди вздовж східних берегів Австралії

Атоли

Атол

— кораловий острів, який має форму суцільного або розірваного кільця, що оточує мілководну лагуну

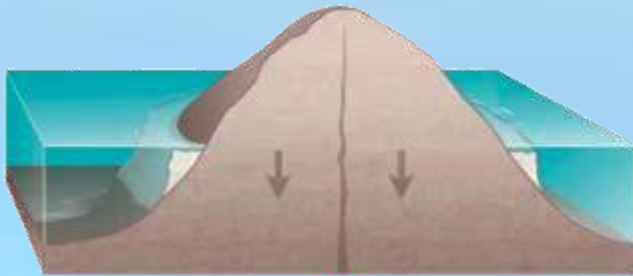
- Формування атолу триває до 30 млн років
- Основою для атолу здебільшого є вершина підводного вулкана, навколо якого в теплій воді швидко наростають корали
- Найбільше атолів у тропічних широтах Тихого й Індійського океанів

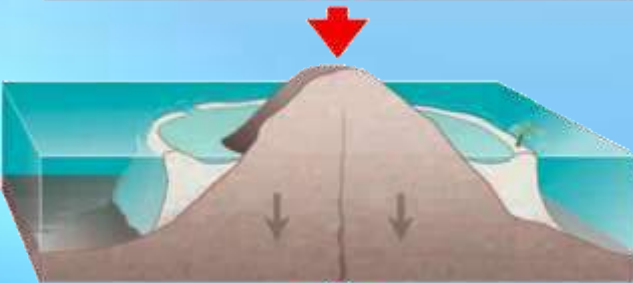
Стадії формування атола

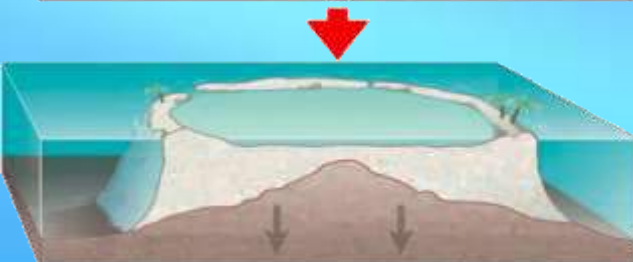
I. Вулканічний острів

II. Осідання дна, формування колового рифу навколо острова, часто, з невеликою проміжною лагуною

III. Розростання колового рифу, його перетворення у великий бар'єрний риф з більшою та глибшою лагуною

IV. Занурення острова під воду, перетворення бар'єрного рифу в атол з відкритою лагуною

Завдання.

- 1. За схемою розгляньте, у якій послідовності відбувається формування атола**
- 2. Поясніть, яке значення має наявність вулкана для формування коралового острова**
- 3. Поміркуйте, чим можна пояснити характерну кільцеву форму атола**

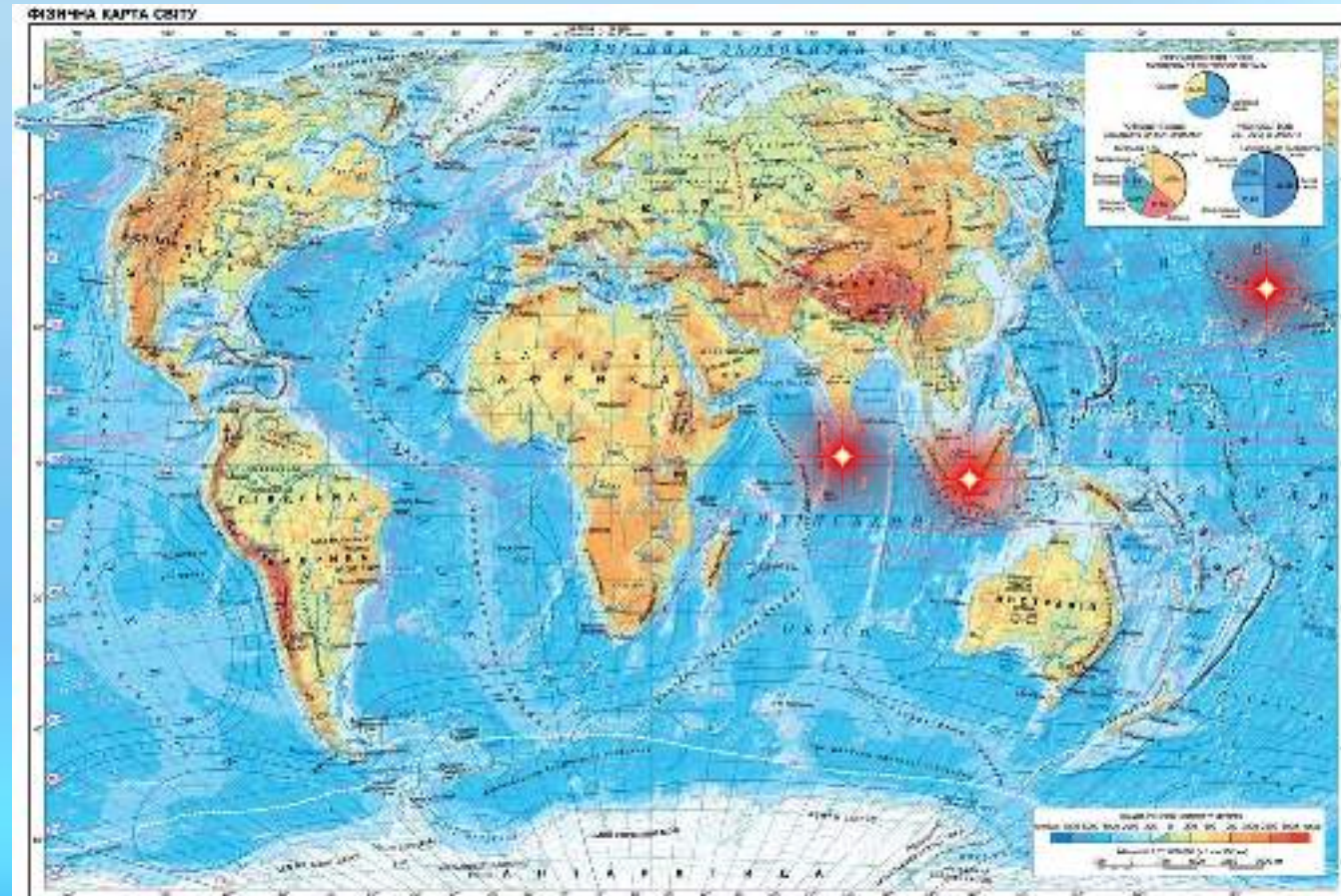
Архіпелаги

Архіпела́г

— це група островів, що лежать на невеликій віддалі один від одного й об'єднуються в одне ціле

- острови лежать близько один до одного
- мають однакове походження та геологічну будову:

- Малайські о-ви → архіпелаг материкових островів
- Гавайські о-ви → архіпелаг вулканічних островів
- Мальдівські о-ви → архіпелаг коралових островів

Півострови

Півострів

— це частина суходолу, що вдається у воду
й оточена нею з трьох сторін

Аравійський
2,7 млн км²

Скандинавський
800 тис. км²

Кримський 26,85
тис. км²

Індостан
2 млн км²

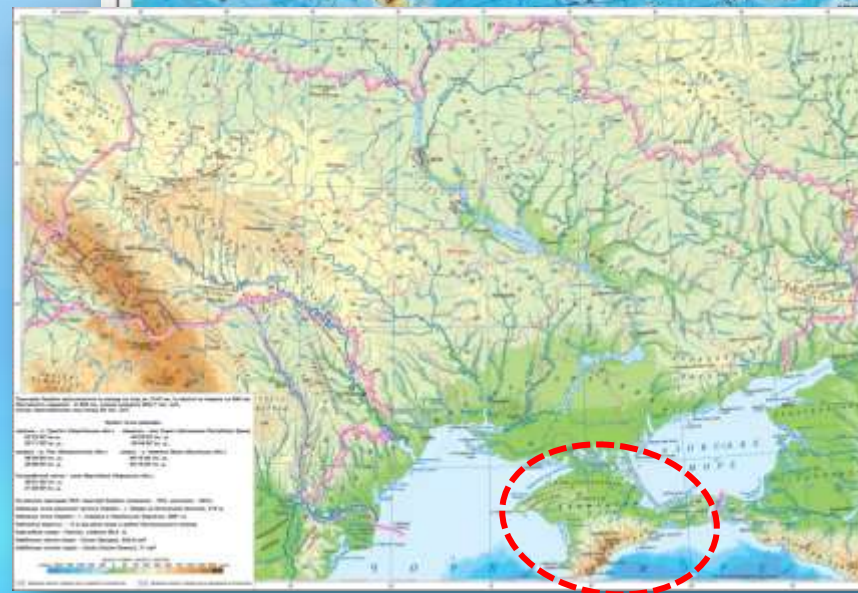
Завдання.

1. За картосхемами з'ясуйте, за якими ознаками названі географічні об'єкти віднесені до півостровів
2. За картою півкуль наведіть приклади інших півостровів на різних материках

Півострови

Найбільші півострови:

- в Європі — Скандинавський
- в Азії — Аравійський та Індостан
- в Африці — Сомалі
- в Північній Америці — Лабрадор
- в Україні найбільшим півостровом є Кримський, що вдається в Чорне море

Миси

Миси

— це незначні виступи берегової лінії в бік моря – невеличкі півострови

Мис Корнвол, Британські острови

- На них найчастіше розміщують маяки, що подають сигнали кораблям

**маяк на мисі Херсонес
у Севастополі**

«Вірю – не вірю»: перевіряємо інформацію

• Переважна більшість островів на Землі є природними. Проте існують штучні, зроблені людиною. Наприклад, острів у затоці Осака японського острова Хонсю, на якому розмістився стійкий до землетрусів та тайфунів Міжнародний аеропорт Кансай. Штучні острови можуть будувати з землі, каміння, піску, крижаних блоків, бетонних плит. А Острів Мрії, в Токійській бухті, японці побудували повністю з відходів. Першим штучним островом в ОАЕ став Вітрило в Дубаї. Потім тут створили Острови Пальм – три острови у формі фінікової пальми. Одним з найбільших проєктів ОАЕ стало будівництво архіпелагу «Світ» – близько 300 островів, які повторюють континенти Землі. Планується збільшити архіпелаг «Світ» створенням нових островів за проєктом «Всесвіт». Штучні острови не мають офіційного статусу острова з економічною зоною біля нього.

Міжнародний аеропорт Кансай на побудованому штучному острові в Японії

Один з пальмових островів Джебель-Алі (ОАЕ)

Домашнє завдання

Переглянути відео <https://www.youtube.com/watch?v=UJrTA8lQYkY>

Читати параграф 37, вчити поняття, опрацювати конспект.

На контурну карту нанести географічні об'єкти:

Моря: Аравійське, Чорне, Середземне, Карибське, Балтійське

Затоки: Мексиканська, Бенгальська, Велика Австралійська, Аляска

Протока: Дрейка, Мозамбіцька, Беренгова, Гібралтарська, Магелланова

Острови: Мадагаскар, Шри-Ланка, Гренландія, Великобританія, Куба

Півострови: Аравійський, Камчатка, Скандинавський, Каліфорнія

Архіпелаг: Канадський Арктичний, Гавайський, Філіппінські, Японський.